

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania K. C., w miejsce którego wstępują następcy prawni E. C. i A.C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Płocku

o nauczycielskie świadczenia kompensacyjne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 11 lutego 2026 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 14 czerwca 2023 r., sygn. akt III AUa 152/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania oraz
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Bohdan Bieniek Jolanta Frańczak Dawid Miąsik

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 7 lutego 2023 r. zmienił zaskarżoną przez ubezpieczonego K. C. decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Płocku z dnia 25 listopada 2022 r., odmawiającą ubezpieczonemu prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do tego świadczenia, począwszy od dnia 27 sierpnia 2022 r. oraz stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony, ur. [...] 1963 r., był ostatnio zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nauczyciela w Szkole Podstawowej w R. (dalej jako Szkoła) od dnia 1 września 1990 r. do dnia 26 sierpnia 2022 r., kiedy to jego stosunek pracy został rozwiązany na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela. Na dzień ustania zatrudnienia ogólny staż pracy ubezpieczonego wynosił 31 lat, 11 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym okres pracy nauczycielskiej - 25 lat, 10 miesięcy i 18 dni. Ubezpieczony od kilku lat do chwili obecnej wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z M. M., prowadzącym sklep motoryzacyjny. W dniu 24 sierpnia 2022 r. złożył wniosek o przyznanie mu nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, w dniu 29 sierpnia 2022 r. przedstawił świadectwo pracy, potwierdzające rozwiązanie stosunku pracy ze Szkołą.

Zaskarżoną w tej sprawie decyzją organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, bowiem po rozwiązaniu nauczycielskiego stosunku pracy nadal wykonywał pracę na podstawie umowy zlecenia w sklepie motoryzacyjnym. Tym samym jego ostatnim zatrudnieniem nie była placówka oświatowa ani zatrudnienie na stanowisku nauczyciela.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione, ponieważ w dacie rozwiązania stosunku pracy ze Szkołą, tj. w dniu 26 sierpnia 2022 r., ubezpieczony spełniał wszystkie warunki do uzyskania nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, w tym co do wieku i stażu pracy wymienione w art. 4 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 174, dalej także jako „ustawa kompensacyjna” lub „ustawa”). Wymagany wiek 59 lat ubezpieczony uzyskał w dniu 16 sierpnia 2022 r., a więc przed rozwiązaniem stosunku pracy ze Szkołą oraz

posiadał 31 lat, 11 miesięcy i 6 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 25 lat, 10 miesięcy i 18 dni pracy nauczycielskiej. Istota sprawy sprowadzała się zatem do odpowiedzi na pytanie, czy warunek „rozwiązania stosunku pracy”, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy kompensacyjnej, jest spełniony wyłącznie w razie rozwiązania stosunku pracy łączącego nauczyciela z podmiotem wymienionym w art. 2 pkt 1 ustawy (tu ze Szkołą), czy też z każdym podmiotem, z którym równolegle nauczyciel pozostaje w stosunku pracy lub jest połączony umową cywilnoprawną.

Odwołując się do poglądów orzecznictwa Sądu Najwyższego. Sąd Okręgowy stwierdził, że w uzyskaniu prawa do świadczenia kompensacyjnego nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że ubezpieczony po rozwiązaniu nauczycielskiego stosunku pracy miał nadal zawartą umowę zlecenia, skoro w dacie rozwiązania nauczycielskiego stosunku pracy spełniał wszelkie warunki nabycia prawa do tego świadczenia z art. 4 ustawy kompensacyjnej. Ubezpieczony na datę rozwiązania stosunku pracy ze Szkołą, tj. na dzień 26 sierpnia 2022 r., spełniał wymienione w tym przepisie wymogi co do wieku, jak też co do ogólnego i do nauczycielskiego stażu pracy. Pozostawanie przez niego w stosunku zlecenia, zapoczątkowanym jeszcze w trakcie wykonywania pracy nauczycielskiej, nie stało więc na przeszkodzie przyznaniu mu prawa do świadczenia kompensacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 14 czerwca 2023 r., na skutek apelacji organu rentowego, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zasadny okazał się zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., a ustalenia stanu faktycznego wymagały uzupełnienia. Z uzupełnionego materiału dowodowego wynikało, że ubezpieczony w okresie od dnia 18 czerwca 1982 r. do dnia 15 października 1986 r. był studentem Wyższego Seminarium Duchownego w P., nie ma jednak potwierdzenia ukończenia tego seminarium. W okresie od dnia 1 września 1986 r. do czerwca 1987 r. był katechetą w parafii św. [...] w N. Jeśli chodzi o okres jego zatrudnienia na stanowisku nauczyciela w Szkole od dnia 1 września 1990 r. do dnia 4 stycznia 2017 r. (łącznie 26 lat, 4 miesięcy i 4 dni), to po odjęciu okresów niezdolności do pracy (5 miesięcy i 20 dni) jego staż pracy nauczycielskiej wynosił 25 lat, 10 miesięcy i 18 dni. Od dnia 5 grudnia 2016 r. ubezpieczony faktycznie nie wykonywał pracy nauczycielskiej, ponieważ pobierał wynagrodzenie za okres choroby i zasiłek chorobowy, a od dnia 5 stycznia 2017 r.

korzystał z urlopu bezpłatnego w Szkole i od tego dnia podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia. Okres podlegania ubezpieczeniom z tego tytułu (do dnia 31 lipca 2022 r.) wynosił 5 lat, 6 miesięcy i 27 dni, w tym 1 rok, 4 miesiące i 22 dni okresów nieskładkowych.

Badając spełnienie przez ubezpieczonego wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej warunków do przyznania świadczenia kompensacyjnego, Sąd Apelacyjny wskazał, że do okresów składkowych lub nieskładkowych ubezpieczonego (art. 4 ust. 1 pkt 1 tej ustawy) nie można zaliczyć okresu jego nauki w seminarium, ponieważ stosownie do art. 7 pkt 9 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2025 r., poz. 1749 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), okresem nieskładkowym jest m.in. okres nauki w szkole wyższej na jednym kierunku, pod warunkiem ukończenia tej nauki, w wymiarze określonym w programie studiów. Ubezpieczony nie przedstawił dowodu na ukończenie nauki w seminarium. Do okresów składkowych i nieskładkowych nie można też zaliczyć pracy katechetycznej ubezpieczonego w okresie od dnia 1 września 1986 r. do czerwca 1987 r., ponieważ zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1a ustawy emerytalnej za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową. Tymczasem brak jest dowodów, że ubezpieczony był w tym okresie zgłoszony do ubezpieczeń społecznych oraz na jakiej podstawie i w jakim wymiarze wykonywał tę pracę, w szczególności, czy wykonywał ją na podstawie stosunku pracy i w wymiarze nie mniejszym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy. Mając także na uwadze, że do pracy nauczycielskiej wlicza się tylko okresy wykonywania pracy, a nie wlicza się okresów jej niewykonywania z powodu choroby, ubezpieczony do dnia 4 stycznia 2017 r. wykazał 25 lat, 10 miesięcy i 18 dni pracy nauczycielskiej oraz 26 lat, 4 miesiące i 4 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Wobec tego nie spełnił przesłanek do nabycia świadczenia kompensacyjnego, zaś po dniu 4 stycznia 2017

r. nie był nauczycielem w rozumieniu art. 2 pkt 1 i art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że zgodnie z art. 174 § 2 k.p. „okresu urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze”. W czasie urlopu bezpłatnego stosunek pracy nie ustaje, ale zgodnie z wolą stron zostaje czasowo zawieszony. Istotą tego urlopu jest zwolnienie pracownika z obowiązku wykonywania zatrudnienia, a pracodawcy z obowiązku wypłacania wynagrodzenia. Zatem okresu urlopu bezpłatnego nie można uznać za „okres zatrudnienia” w rozumieniu przepisów prawa ubezpieczeń społecznych i pracodawca nie ma obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, co powoduje, że nie jest on ani okresem składkowym, ani nieskładkowym. Z uwagi na omówiony charakter urlopu bezpłatnego, osoby z niego korzystającej nie można uznać za nauczyciela zatrudnionego w szkole w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej. Sąd Apelacyjny podkreślił, że ubezpieczony do czasu zaprzestania wykonywania zatrudnienia jako nauczyciel (do dnia 4 stycznia 2017 r.) nie spełniał przesłanki wieku ani wymaganego ogólnego stażu ubezpieczeniowego. Nie można zatem uznać, że jako nauczyciel nabył prawo do świadczenia kompensacyjnego. Po dniu 4 stycznia 2017 r. nie mógł zaś nabyć prawa do tego świadczenia, ponieważ jego stosunek pracy ze Szkołą był zawieszony - ubezpieczony nie był zatem nauczycielem. Ocena spełnienia przesłanek wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej może następować jedynie po stwierdzeniu przesłanki podmiotowej, to znaczy ma dotyczyć nauczyciela.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie można przyjąć, że po zawieszeniu zatrudnienia na stanowisku nauczyciela (w trakcie urlopu bezpłatnego udzielonego przez Szkołę) ubezpieczony mógł uzupełnić przesłankę stażu ogólnego. W innym przypadku oznaczałoby to uznanie, że nauczycielskie świadczenie kompensacyjne może nabyć osoba nie będąca nauczycielem. W tym stanie rzeczy, dla rozstrzygnięcia kwestii nabycia uprawnienia do spornego świadczenia nie miało znaczenia, czy rozwiązał on stosunek prawny łączący go ze zleceniodawcą.

Ubezpieczony w całości zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. oddalenie apelacji organu rentowego w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest: 1) art. 2 pkt 1b w związku z art. 3 ustawy kompensacyjnej, przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że nauczycielem nie jest osoba zatrudniona w podmiocie, o jakim mowa w jej art. 2 pkt 1b w sytuacji, gdy przebywa na urlopie bezpłatnym, co doprowadziło do błędnego uznania, że skarżący przestał być nauczycielem z dniem 4 stycznia 2017 r., mimo iż uzyskanie przez niego urlopu bezpłatnego nie zakończyło jego stosunku pracy w Szkole, który ustał dopiero w dniu 26 sierpnia 2022 r. w związku ze złożeniem przez niego wniosku o rozwiązanie stosunku pracy na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 1 Karta Nauczyciela; 2) art. 174 § 1 i 2 k.p., przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że urlopu bezpłatnego udzielanego na podstawie art. 68 ust. 1 Karty Nauczyciela w związku z art. 174 § 1 i 2 k.p. nie można uznać za „okres zatrudnienia”, a co za tym idzie, że do rozwiązania stosunku pracy doszło w momencie przejścia na urlop bezpłatny w sytuacji, gdy z przepisu tego wynika jedynie, że okresu urlopu bezpłatnego nie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, a zatem jest on okresem, w którym stosunek pracy nadal trwa, a jedynie zawieszeniu ulegają wzajemne obowiązki i uprawnienia stron tego stosunku, w związku z tym zatrudnienie ulega zakończeniu dopiero na skutek rozwiązania tego stosunku pracy, do czego doszło z dniem 26 sierpnia 2022 r. na skutek złożenia oświadczenia skarżącego o rozwiązaniu stosunku pracy, 3) art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy kompensacyjnej, przez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na uznaniu, że w skarżący nie spełnił przesłanki wieku (art. 4 ust. 1 pkt 1) ani ogólnego stażu (art. 4 ust. 1 pkt 2), podczas gdy właściwe zastosowanie tych przepisów - przy uznaniu, że do rozwiązania stosunku pracy doszło w dniu 26 sierpnia 2022 r. - powinno prowadzić do stwierdzenia, że skarżący spełniał wszystkie przesłanki z art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym według norm prawem przepisanych.

Postanowieniem z dnia 15 października 2025 r. Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie kasacyjne na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na śmierć ubezpieczonego, które zostało podjęte z udziałem jego żony E. C. i syna A. C., którzy

wnieśli o kontynuowanie sprawy z ich udziałem jako następców prawnych (art. 10 ustawy kompensacyjnej).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona, ponieważ doszło do naruszenia prawa materialnego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku.

Ustawa kompensacyjna w art. 3 określa jej zakres podmiotowy, stanowiąc, że prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje nauczycielom zatrudnionym w wymienionych enumeratywnie w tej ustawie jednostkach, tj. w publicznych i niepublicznych przedszkolach, szkołach publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych, publicznych i niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego i placówkach, o których mowa w art. 2 pkt 5 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (obecnie jednolity tekst: Dz. U. z 2025 r., poz. 881 ze zm.). Wobec powyższego warunkiem przyznania świadczenia kompensacyjnego jest pozostawanie danej osoby w stosunku pracy na stanowisku nauczyciela w wyżej wymienionych jednostkach oświaty (zob. np. D. Noszczak, Nauczycielskie świadczenia kompensacyjne, Sł. Pracownicza z 2011 nr 3, s. 1-7).

Rację mają skarżący zarzucając, że za nauczyciela na gruncie ustawy kompensacyjnej nie można uznać jedynie nauczyciela faktycznie wykonującego – na dzień złożenia wniosku o świadczenie kompensacyjne – pracę w jednym z podmiotów wskazanych w ustawie, a to z uwagi na posłużenie się przez ustawodawcę dwoma zupełnie innymi pojęciami tj. „*wykonywanie pracy*” i „*zatrudnienie*”. Analiza art. 2 pkt 1 oraz art. 4 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej skłania do postawienia tezy, że prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego przysługuje tylko tym nauczycielom, wychowawcom i innym pracownikom pedagogicznym, którzy w dacie rozwiązania ostatniego stosunku pracy nauczycielskiej mieli status pracownika wymienionych w ustawie placówek oświatowych i jednocześnie - przy spełnieniu pozostałych kryteriów wieku oraz ogólnego stażu składkowego i nieskładkowego - legitymują się co najmniej 20 letnim okresem pracy w tych jednostkach w wymiarze co najmniej połowy

obowiązkowego wymiaru zajęć. Przepisy ustawy kompensacyjnej mają zatem zastosowanie do nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, jeśli pozostają w zatrudnieniu w placówkach wymienionych w tej ustawie. *A contrario*: brak zatrudnienia w tych podmiotach bezpośrednio przed nabyciem prawa do świadczenia, przy posiadaniu kwalifikacji nauczycielskich, uniemożliwia określenie takiej osoby jako nauczyciela w rozumieniu ustawy, a w konsekwencji - uzyskanie nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., II USKP 205/21, LEX nr 3394187; z dnia 14 listopada 2019 r., I UK 1/19, LEX nr 2427160; z dnia 3 października 2017 r., II UK 430/16, OSNP 2018 nr 9, poz. 122; z dnia 18 maja 2017 r., II UK 235/16, LEX nr 2306375). Zatem legitymowanie się odpowiednio długim okresem pracy nauczycielskiej należy odnosić wyłącznie do (rzeczywistego) wykonywania pracy tylko w jednostkach organizacyjnych określonych w ustawie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2019 r., I UK 38/18, LEX nr 2645149). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w przywołanym powyżej wyroku z dnia 18 maja 2022 r., II USKP 205/21, a wcześniej w wyroku z dnia 29 września 2016 r., III UK 232/15 (LEX nr 2151435), art. 4 ust. 1 ustawy kompensacyjnej koresponduje z art. 88 ust. 1 w związku z art. 91b ust. 1 Karty Nauczyciela o tyle, że również pozwala zaliczyć do wymaganego stażu uprawniającego do spornego świadczenia okresy pracy nauczycielskiej wykonywanej w wymiarze co najmniej połowy obowiązującego wymiaru zajęć, a nadto - z uwagi na posłużenie się przez ustawodawcę pojęciem „wykonywania pracy” zamiast „zatrudnienia” - postuluje się uwzględnianie w wymaganym stażu owej pracy tylko okresów realnego jej wykonywania, co w konsekwencji wyklucza z tegoż stażu, m. inn. takie okresy, jak: 1) niezdolności do pracy, za które wypłacono wynagrodzenie chorobowe, zasiłek chorobowy lub świadczenie rehabilitacyjne; 2) urlopu wychowawczego; 3) urlopu dla poratowania zdrowia; 4) pozostawania w stanie nieczynnym; 5) przebywania na urlopie udzielonym w związku z dalszym kształceniem się; 6) urlopu bezpłatnego; 7) czasu niewykonywania pracy, za którą nauczycielowi wypłacono na podstawie art. 41 Karty Nauczyciela (skreślonego z dniem 25 lipca 1992 r.) wynagrodzenie za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, np. z powodu choroby.

Różnica w sposobie uregulowania przesłanek nabycia prawa do emerytury z

art. 88 Karty Nauczyciela i nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego sprowadza się przede wszystkim do zawężenia placówek oświatowych, w których powinna być wykonywana praca nauczycielska. W świetle art. 4 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej, do ubiegania się o sporne świadczenie nie uprawniają okresy pracy nauczycielskiej wykonywanej w innych jednostkach organizacyjnych niż wymienione w drugim z powołanych przepisów. Ograniczenie to obejmuje zatem miejsce wykonywania pracy nauczycielskiej, a nie jej przedmiot. Jeśli więc ubiegająca się o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne osoba nie pracuje w określonej kategorii jednostek, o której mowa w ustawie kompensacyjnej, to nie uzyskuje prawa do tego świadczenia, nawet gdy zatrudniona jest w charakterze nauczyciela, wychowawcy czy innego pracownika pedagogicznego.

Podzielić także należy argumentację skargi, że ustawa kompensacyjna ma charakter autonomiczny i wobec tego przenoszenie na jej grunt wykładni pojęć z ustaw ubezpieczeniowych nie jest prawidłowe, tak samo jak nie jest właściwe stawianie równości między pojęciem „wykonywanie pracy” a pojęciem „zatrudnienie”. Z tego względu Sąd Apelacyjny nietrafnie oparł się na argumentacji zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 21 listopada 1994 r., III AUr 600/94 (OSA 1995 nr 5, s. 48), ponieważ dotyczył on świadczenia o charakterze ubezpieczeniowym, tj. renty inwalidzkiej, która przewidziana była na mocy uchylonej już ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.).

Sąd Apelacyjny błędnie przyjął też, że ubezpieczony po dniu 4 stycznia 2017 r. nie był nauczycielem w rozumieniu przepisów ustawy kompensacyjnej, a to z uwagi na korzystanie przez niego z urlopu bezpłatnego. Wprawdzie Sąd drugiej instancji powołał licznie judykaty co do charakteru urlopu bezpłatnego, ale stracił z pola widzenia, że o ile faktycznie okres urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie art. 174 k.p. stanowi przerwę w zatrudnieniu, to w czasie korzystania z takiego urlopu stosunek pracy trwa nadal (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2009 r., II PK 111/08, LEX nr 738348 czy z dnia 13 września 2010 r., II PK 257/09, OSNP 2012, nr 1-2, poz. 5). Wobec tego na skutek skorzystania z urlopu bezpłatnego nie dochodzi do ustania zatrudnienia, a to oznacza, że błędne jest stanowisko Sądu Apelacyjnego jakoby po dniu 4 stycznia 2017 r. ubezpieczony przestał być

nauczycielem zatrudnionym w podmiocie objętym dyspozycją ustawy kompensacyjnej. W związku z powyższym, jeżeli stosunek pracy nauczyciela trwa - mimo korzystania z urlopu bezpłatnego – to nauczyciel pozostaje (nadal) zatrudniony w szkole w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej, choć praca nie jest (faktycznie) wykonywana.

Wspomnieć trzeba, że rozpoczęcie urlopu bezpłatnego nie jest w świetle przepisów Karty Nauczyciela ani Kodeksu pracy uznawane za jeden ze sposobów rozwiązania umowy o pracę, a tylko rozwiązanie stosunku pracy w sposób przewidziany w ustawie kompensacyjnej, który wymaga od pracownika podjęcia stosownego działania celem zakończenia stosunku pracy, uprawnia go do ubiegania się o świadczenie kompensacyjne (zob. argumentację zawartą w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., II USKP 205/21). Dlatego nauczyciel nie będzie spełniał przesłanek do nabycia tego świadczenia, gdy do rozwiązania stosunku pracy dojdzie w innym trybie, np. z którym pracodawca jednostronnie rozwiązał stosunek pracy za lub bez wypowiedzenia lub którego stosunek pracy wygaś (zob. G. Wolak, Rozwiązanie stosunku pracy jako przesłanka nabycia nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, PiZS 2018, nr 2, s. 26-33). Artykuł 4 ust. 1 pkt 3 ustawy kompensacyjnej jednoznacznie wskazuje na konieczną aktywność nauczyciela w tej sferze, gdyż to nauczyciel musi rozwiązać stosunek pracy, dotyczy zatem przypadków, kiedy to nauczyciel składa oświadczenie woli zmierzające do rozwiązania stosunku pracy, aby stać się skutecznie o przyznanie mu prawa do świadczenia kompensacyjnego.

W rozpoznawanej sprawie do rozwiązania umowy o pracę doszło na wniosek K. C. w trybie art. 23 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela z dniem 26 sierpnia 2022 r. Nie można zatem podzielić poglądu wyrażonego przez Sąd Apelacyjny, że zawieszenie zatrudnienia na stanowisku nauczyciela (w trakcie urlopu bezpłatnego udzielonego przez Szkołę) pozbawiało go nie tylko statusu nauczyciela, ale również statusu zatrudnionego. Właśnie w kwestii nabycia uprawnień do świadczenia kompensacyjnego moment rozwiązania stosunku pracy - jako jeden z warunków jego przyznania - ma niezwykle istotne znaczenie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2013 r., III UK 9/13, OSNP 2015, nr 3, poz. 42). W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest bowiem pogląd, że warunek osiągnięcia wieku powinien

być spełniony łącznie z pozostałymi warunkami nabycia prawa do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego - w dniu rozwiązania stosunku pracy (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2015 r., I UK 468/14, OSNP 2017 Nr 7, poz. 89 i z dnia 18 maja 2017 r., II UK 235/16). Stąd za uzasadnione należało uznać zarzuty naruszenia prawa materialnego wskazane w skardze kasacyjnej.

Nie budzi także uwag, że jeśli w dniu rozwiązania przez nauczyciela stosunku pracy z placówką, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy kompensacyjnej ubezpieczony spełniał warunki stażu pracy i wieku wynikające z art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy, to dla nabycia prawa do świadczenia kompensacyjnego bez znaczenia jest pozostawanie równolegle w innym zatrudnieniu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r., dnia 8 sierpnia 2015 r., I UK 468/14, OSNP 2017, nr 7, poz. 89), a ta okoliczność, jak wynika z zaskarżonej decyzji, w ocenie organu rentowego stanowiła wyłącznie o nieprzyznaniu K. C. świadczenia kompensacyjnego, ponieważ na dzień 26 sierpnia 2022 r. posiadał 30-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy oraz ukończył wymagany wiek - 59 lat.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

[a.ł]